

FAKTA.

1B/2017

express

Nya idéer och perspektiv
för vardagligt skolarbete

*Erfarenheter av
hur lärares Erasmus+
-fortbildningsperioder
påverkar finländska
grundskolor och
gymnasier*

BAKGRUND

Europeiska unionens program Erasmus+ finansierar projekt som omfattar bl.a. elevers, studerandes och lärares utlandsperioder. För lärare vid grundskolor och gymnasier innebär perioderna fortbildning utomlands.

Erasmus+-programmet betonar att fortbildningsprojekten ska planeras utifrån skolans egna behov. På så sätt gagnar projektet inte bara en enskild lärare, utan hela skolan och påverkar skolans arbetskultur. Fortbildningen ska vidare sammanhålla med läroplanen och med skolans verksamhetsstrategi och utveckling.

Finland deltog 2016 i en utredning av hur väl programmets mål förverkligas i skolornas fortbildningsprojekt, hur projektens effekter syns i skolans arbete och hur man uppnår långsiktiga mål.

Utredningen *Impact and Sustainability of the Erasmus+ Programme Key Action 1 Mobility Projects for School Education Staff* koordineras av det nationella Erasmus+ -kontoret i Litauen och de övriga deltagande länderna är Estland, Polen och Tyskland.

Varje land genomförde först en nationell undersökning och resultaten från dem jämförs och sammanfattas i en gemensam rapport som publiceras 2017. Centret för internationell mobilitet och internationellt samarbete CIMO (från 2017 Utbildningsstyrelsen) ansvarar för utredningens genomförande i Finland – i detta nummer av Fakta Express presenteras våra nationella resultat.

Utredningen analyserar fortbildningsprojektens inverkan ur såväl lärares och rektorers som även elevers och

föräldrars perspektiv, vilket tidigare inte har gjorts i Finland i någon större utsträckning. Materialet i Finland samlades med en enkät som besvarades av 250 representanter för undervisningspersonalen, 150 elever och 109 föräldrar från totalt 56 skolor. Därtill genomfördes gruppintervjuer med sammanlagt 18 lärare och rektorer. Materialet kompletterades med fallstudier av två skolor och ett skolkonsortium, som också de genomfördes i form av intervjuer.

Utredningen omfattade både lärare som deltagit i projektverksamheten och sådana som inte deltagit. Detta för att säkerställa kartläggningen av verksamhetens inverkan på hela skolan, inte bara på deltagarna.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Lärarna ansåg att fortbildningsprojekten överlag var mycket lyckade.

ERFARENHETERNA AV INTERKULTURELLA MÖTEN ÖVERTRÄFFADE MÅNGA LÄRARES FÖRVÄNTNINGAR

Fortbildningskurser var den populäraste mobilitetsformen bland finländska lärare som deltagit i Erasmus+: 56 % av dem som svarade och hade varit på en utlandsperiod, hade deltagit i en fortbildningskurs eller utbildning. Också *job shadowing*-perioderna var populära; med hjälp av en sådan utökade nästan 46 % av dem som varit utomlands sitt kunnande. Klart färre gör undervisningsbesök, för bara cirka 6 % av dem som svarade hade undervisat vid en utländsk partnerskola. Vissa av dem som svarade hade varit på flera utlandsperioder och deltagit i olika typer av fortbildning.

Lärare som deltagit i en utlandsperiod ansåg allmänt taget att fortbildningsprojekten hade varit mycket lyckade. Framför allt organisationen av mobilitetsperioden och erfarenheterna av interkulturella möten överträffade förväntningarna hos över hälften av dem som svarade och motsvarade väl nästan

alla de övrigas förväntningar. Deltagarna var nästan lika nöjda med den mottagande kursarrangörens eller skolans verksamhet.

Mest kritik, om än relativt lite, fick fortbildningskursernas innehåll: cirka en tiondel svarade att de upplevde att kursens innehåll inte helt motsvarade deras förväntningar.

De som svarade var också nöjda med stödet som de fick av det nationella programkontoret. Det fanns tillräckligt information om fortbildningsprojekt och deltagande i dem, och man var även nöjd med finansieringens genomsynlighet. Ansökningsblanketten ansågs vara svår och komplicerad, men å andra sidan berömde deltagarna stödet de hade fått under ansökningsprocessen.

”De här projekten ger möjlighet att se sin egen undervisningsstil ur en annan synvinkel. Det gav mig nytt perspektiv på mitt eget undervisningsämne.”

ELEVERNA OCH FÖRÄLDRARNA TYCKTE ATT FORTBILDNINGSPROJEKTEN FÖRBÄTTRADE UNDERVISNINGSKVALITETEN OCH LÄRANDERESULTATEN

Av eleverna som svarade på enkäten upplevde 70 % att lärarens lektioner hade blivit intressantare efter fortbildningsperioden. Efter sin utlandsperiod hade lärarna i högre grad än tidigare använt modern teknik i sin undervisning. Tre fjärdedelar av eleverna sade att läraren hade talat om sina erfarenheter och åsikter om fortbildningen för klassen och berättat hurdan skolgången är i det andra landet. Majoriteten av eleverna bedömde att också projekt- och hemuppgifterna hade blivit intressantare.

Största delen av föräldrarna som deltog i utredningen ansåg att skolornas fortbildningsprojekt var nyttiga och upplevde att de hade fått tillräckligt information om dem av skolan. Föräldrarna var nöjda med mängden information som

ERASMUS+ STÖDGER UTVECKLINGEN AV KUNSKAPER OCH FÄRDIGHETER

Erasmus+ är Europeiska unionens utbildnings-, ungdoms- och idrottsprogram, som finansierar europeiskt samarbete inom olika sektorer.

Programområde 1 (KA1) stödjer internationell mobilitet med inriktning på lärande. Bidrag beviljas för såväl studerande och ungas som personalens utlandsperioder.

Undervisningspersonalen vid daghem, grundskolor och gymnasier deltar i

utlandsperioder inom ramen för fortbildningsprojekt. Projekten utgår från skolornas utvecklingsbehov och de utökar lärarnas kunskaper och färdigheter. Finansieringen ansöks alltid av en organisation, exempelvis skolan eller kommunens utbildningsverk.

I praktiken innebär fortbildningen att delta i en kurs eller utbildning utomlands, att följa en kollega i dennas arbete (*job shadowing*) eller att undervisa vid en

utländsk partnerskola.

Utöver undervisningspersonalen kan också personal som deltar i skolans utveckling åka på utlandsperioder.

Närmare information om Erasmus+ för allmänbildande utbildning:

www.cimo.fi | Program | Erasmus+ | E+ allmänbildande utbildning.

de fått, trots att bara en tredjedel av lärarna som varit på en utbildningsperiod sade sig ha delat sina nya kunskaper med föräldrarna.

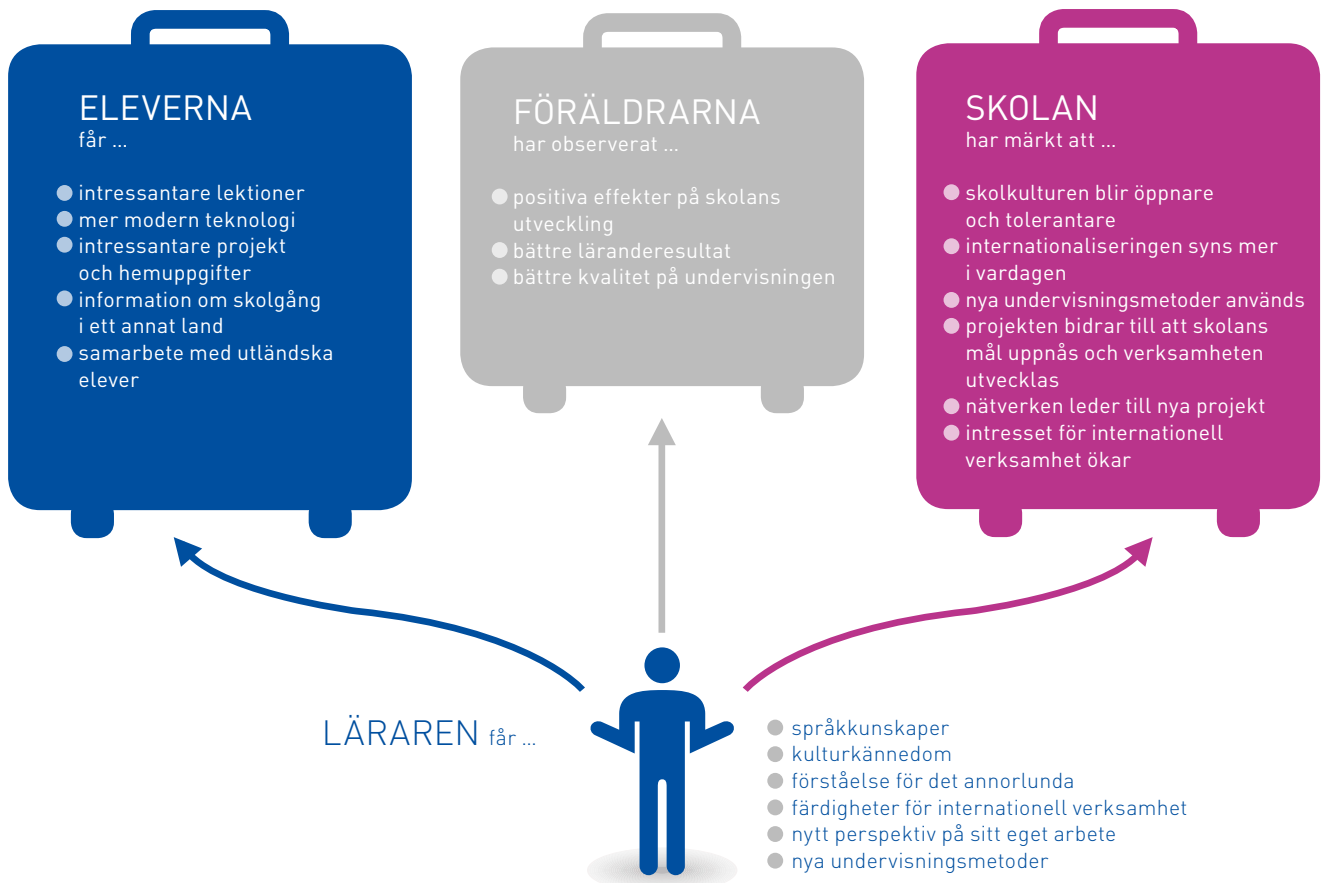
Nästan alla föräldrar som svarade på enkäten ansåg att lärarnas utbildning utomlands har en positiv inverkan på skolans utveckling. En klar majoritet tyckte också att både läranderesultaten och undervisningskvaliteten förbättras i och med skolans internationella projekt. En förälder berättade exempelvis att läraren av sin utbildning utomlands fått inspiration för undervisningsmetoderna och bl.a. skaffat klassen en utländsk brevvänklass. Föräldrarna ansåg att skolan har en mycket viktig roll i att utveckla barnens internationella färdigheter.

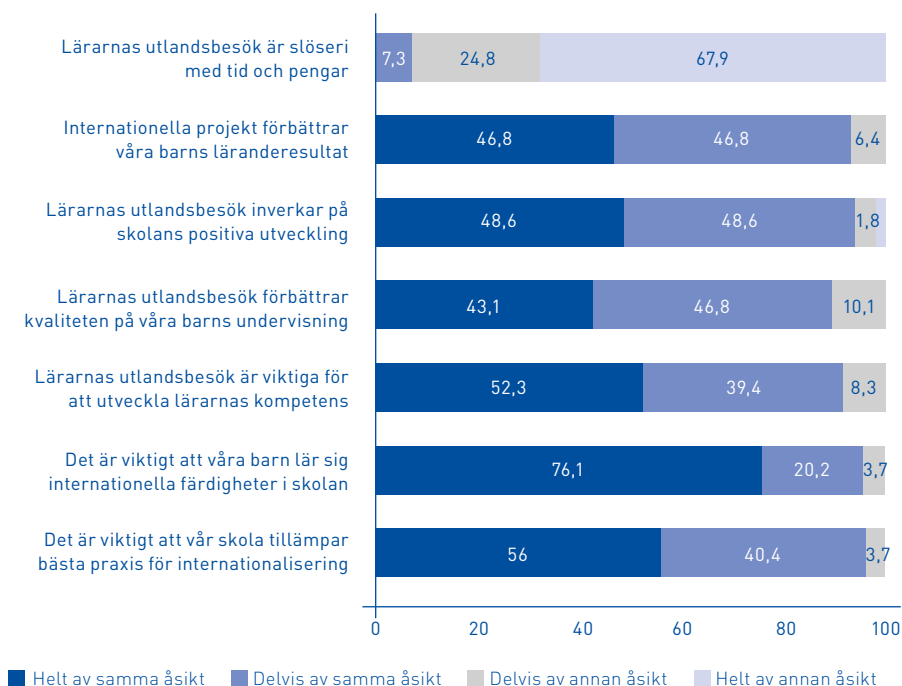
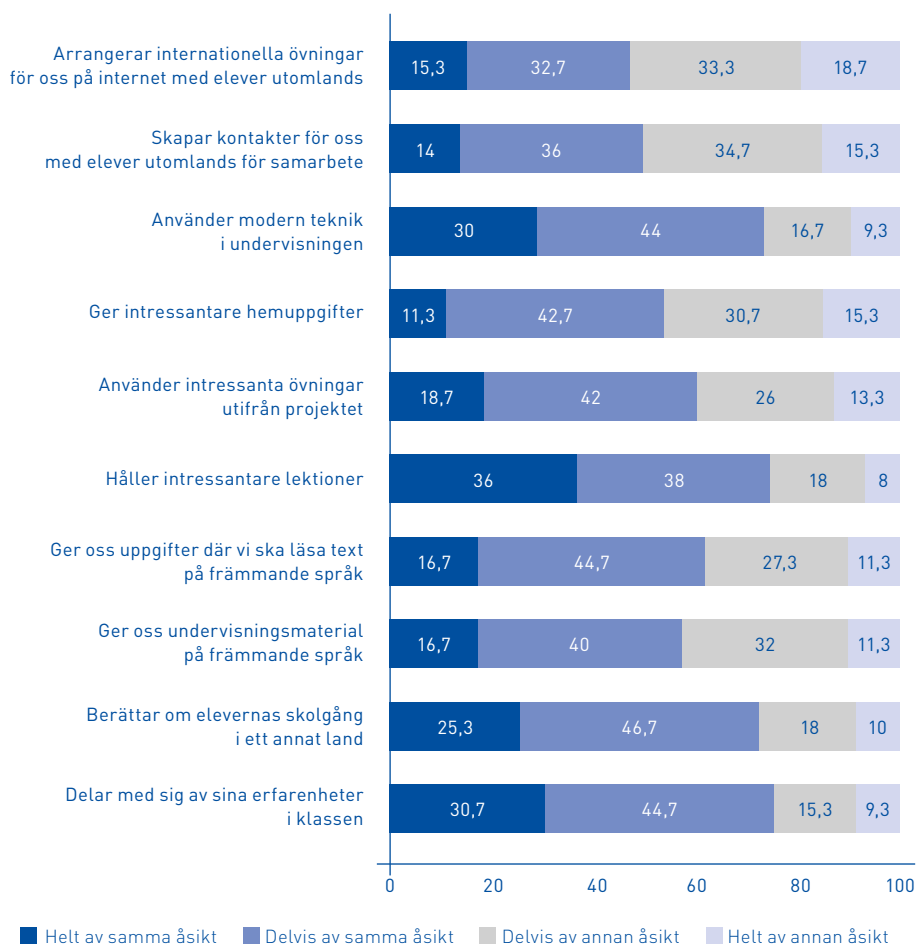
Föräldrarna ansåg att skolan har en viktig roll i att utveckla barnens internationella färdigheter.

”Internationella färdigheter är viktiga i dagens värld. Det är bra att utnyttja möjligheterna som erbjuds för att sporra barnen att utveckla sina internationella färdigheter och blir intresserade av andra kulturer och språk. Lärarnas besök utomlands är helt klart en sådan möjlighet.”

HUR PÅVERKAS HELA SKOLAN AV LÄRARENS INTERNATIONELLA FORTBILDNING?

BILD 1: FÖRÄNDRINGAR I LÄRARENS ARBETE EFTER FORTBILDNINGSPERIODEN (ELEVER N=150)**BILD 2: FÖRÄLDRARNAS ÅSIKTER OM SKOLANS INTERNATIONALISERING OCH LÄRARNAS FORTBILDNING UTOMLANDS (FÖRÄLDRAR N=109)**

EFTER FORTBILDNINGSPROJEKTEN ÄR INTERNATIONALISERINGEN SYNLIQARE I SKOLANS VARDAG

Lärarna som deltog i utredningen anser att fortbildningsprojekten har varit nyttiga för att uppnå skolans strategiska mål. En skola beslöt efter en *job shadowing*-period att ändra sin verksamhetsstrategi enligt modell från en isländsk skola så att lärarna börjar läsårsplaneringen redan en vecka innan elevernas sommarlov slutar.

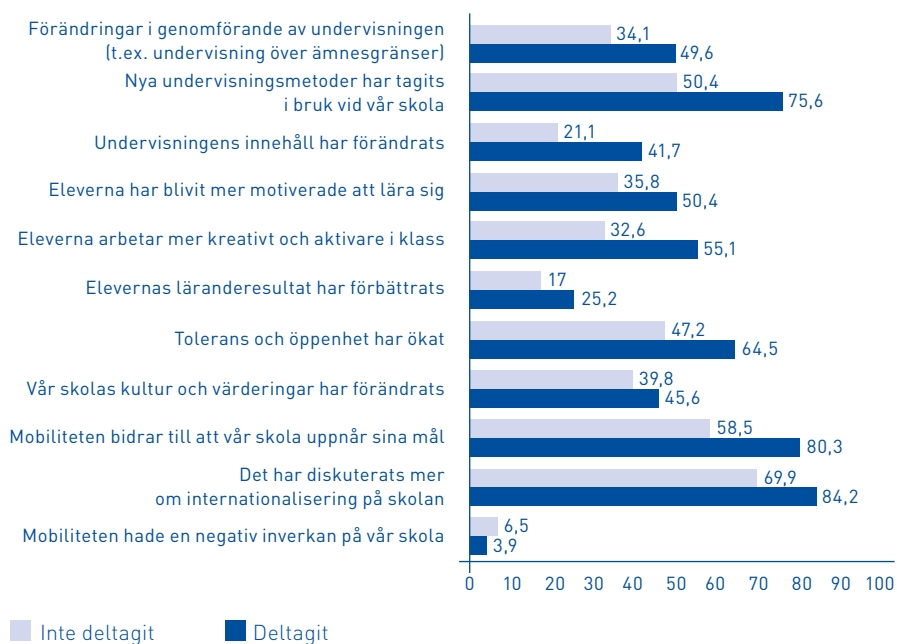
Projektens inverkan syntes bäst som en förändring i skolkulturen: internationella ärenden har varit synligare i skolans vardag och skolkulturen har blivit öppnare och tolerantare.

I gruppintervjuerna framgick det att många lärare under sina utlandsperioder hade lärt känna kolleger från olika håll i Europa och de här nätverken hade i sin tur lett till nya internationella projekt vid skolan. I och med fortbildningarna hade även nya undervisningsmetoder tagits i bruk, vilket påverkade skolans verksamhet.

Nätverk som skapats under fortbildningen ledde till nya internationella projekt vid skolan.

”Vårt projekt har blivit en verksamhet som inte avbryts fastän själva projektet tar slut! Det påverkar vår skola långt in i framtiden!”

BILD 3: ERASMUS+ KA1-MOBILITETENS INVERKAN PÅ SKOLAN, ANDELEN SOM ÄR AV SAMMA ÅSIKT (LÄRARE SOM DELTAGIT I MOBILITET N=127 OCH SOM INTE DELTAGIT N=123)

EFFEKTERNA MÄRKTES OCKSÅ AV LÄRARE SOM INTE DELTOG I FORTBILDNINGEN

Lärarna som deltagit i fortbildningsperioder såg projektets inverkan tydligare än de lärare som inte själva hade deltagit i verksamheten.

Men också många lärare som inte deltagit i projekten hade märkt samma förändringar. 70 % av dem upplevde att det på skolan efter projektet hade diskuterats om internationalisering mer än tidigare och inemot 60 % tyckte att projekten hade bidragit till att skolan uppnått sina mål. Ungefär hälften av lärarna som betraktade fortbildningsprojektets effekter utifrån hade sett nya undervisningsmetoder samt också en ökning av tolerans och öppenhet. I enkätens öppna svar konstaterades det därtill att efter utlandsperioderna hade också andra lärare och elever varit mer intresserade av internationellt samarbete och ivrigare att delta i projekt.

Riktigt hela skolan tycks effekterna dock inte nå, för en dryg fjärdedel av lärarna som inte deltagit i projektet hade inte någon klar uppfattning om projektet eller deras inverkan.

”I bästa fall tänds mobiliteten nytt intresse som påverkar hela skolan”.

Projektet har fått också andra lärare och elever att blir intresserade av internationell verksamhet.

INFORMATIONSSPRIDNING ANSES VIKTIGT, MEN METODERNA KAN EFFEKTIVISERAS

I enkätens öppna svar lyftes det fram att den ständiga jäkten som lärarna upplever i sitt arbete samt bristen på tid och lämpliga evenemang gör det svårt att sprida de kunskaper och färdigheter man fått under fortbildningen. Lärare som inte deltagit i verksamheten upplevde också att informations-spridningen ibland begränsade sig till en liten del av kollegiet, så som ämnesgruppen eller internationaliseringsteamet, vilket innebar att ingen annan gagnades av projektet.

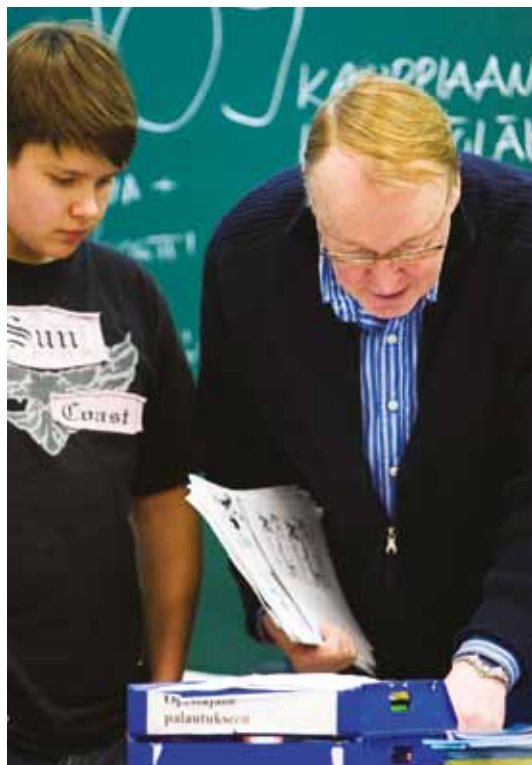
Intervjuerna med rektorer och lärare visade därtill att det inte finns färdiga strukturer vid skolorna för informations-spridning, och därför hänger det på hur aktiv läraren som deltagit i fortbildning själv är.

Trots det ansåg både de som deltagit och de som inte deltagit i fortbildningen att det är mycket viktigt att de nya kunskaperna och färdigheterna får en så bred spridning som möjligt på skolan.

Mest informations-spridning skedde muntligt mellan kolleger: cirka 87 % av de som deltagit i fortbildning hade berättat om sina erfarenheter för sina kolleger exempelvis inom ämnesgruppen eller på ett lärarmöte.

Andra sätt för spridning av kunskaper och erfarenheter som nämndes i enkäten var att bjuda in kolleger att följa lektioner, att hålla en presentation på en konferens eller ett seminarium samt att sprida nytt material från utbildningen på internet.

Nya idéer och arbetssätt från fortbildningen spreds i bara liten utsträckning utanför den egna skolan. Endast cirka en tiondel av dem som deltagit i fortbildning svarade att de hade talat om sina erfarenheter och nya kunskaper för media eller lärare från andra skolor.

Det saknas tid och färdiga strukturer för att sprida erfarenheter.

”En utmaning för vår skola är hur man effektivt ska sprida erfarenheter eller nya kunskaper; tyvärr hänger det ofta på aktiviteten hos dem som deltagit i utbildningen.”

FORTBILDNINGEN PÅVERKAR OCKSÅ LÄRARNAS PERSONLIGA UTVECKLING

Enkäten samlade också information om hur fortbildningen påverkar läraren som varit utomlands.

Det centrala resultatet var att även om fortbildningens egentliga tema ofta var en pedagogisk eller ämnesmässig metod, upplevde över 80 % av dem som svarade att utbildningen mest hade förbättrat deras allmänna kompetenser, som språkkunskaper, insikter i andra kulturer och internationellt samarbete.

I de öppna svaren betonades att det internationella samarbetet hade fungerat som en ögonöppnare: många svarade att de utomlands å ena sidan hade fått ett nytt perspektiv på sitt eget arbete och å andra sidan också kunnat sprida sin egen expertis till andra deltagare. Det ansågs speciellt viktigt att man åker ut på en fortbildningsperiod med öppet sinne och redo att ta emot nya synvinklar.

De flesta av deltagarna hade fått ökade kunskaper om andra länders utbildningssystem och nya idéer att tillämpas vid den egna skolan. 70 % svarade att de hade lärt sig nya

undervisningsmetoder. Däremot hade de fått avsevärt mindre hjälp t.ex. för att lösa elevers uppförandeproblem eller för gruppledning: bara en dryg fjärdedel svarade att fortbildningen hade varit nyttig med tanke på dessa aspekter.

De som svarade på enkäten ansåg att omsorgsfulla förberedelser gör att man får störst nytta av fortbildningen. Exempelvis hade de som också bekantat sig med mållandets kultur fått ut mera av sin period, än de som bara hade satt in sig i mållandets utbildningssystem.

”Nytan av fortbildning utomlands är mycket mera än bara kursens innehåll; att bo i en annan kultur utgör en personlig utmaning, ger nytt perspektiv på omgivningen och livet samt ökar förståelsen för det som är annorlunda. Allt det här kan man processa inom sig långt efter projektets slut.”

Centret för internationell mobilitet och internationellt samarbete CIMO och Utbildningsstyrelsen, som båda verkade inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde, slogs samman i början av 2017. Namnet på det nya ämbetsverket är Utbildningsstyrelsen. Den nya Utbildningsstyrelsen har samma uppdrag som sina föregångare och ansvarar som expertorgan för utveckling av utbildning, småbarnspedagogik och livslångt lärande samt för främjande av internationalisering.